



Ørland Kultursenter

Evaluering 2013

- vedlegg til styrets tilrådning



INNLEDNING

Frem til 2009 var kulturfeltet delt i to frittstående virksomheter med hver sin virksomhetsleder Kulturavdelingen - herunder bibliotek, kino, kulturminner, kulturaktiviteter Kulturskole. Områdene lå direkte under rådmannen og var en del av hans tjenesteregime.

Selskapet Ørland Kultursenter KF ble etablert i 2008. Fra 2009 var selskapet i drift og hadde ansvar for bibliotek, kulturskole, kino, arrangement, galleri og kurs/konferanser. Den kommunale forvaltningen av kulturminner og kulturvern, naturvern og friluftsliv samt tilskudd til lag og organisasjoner var fra starten av ikke tillagt selskapet.

Vedtektene er grunnlaget for selskapets virksomhet. Innenfor denne rammen har selskapet utviklet en **konsepttenkning** hvor essensen er:

Våre grunnleggende ideer:

- Vi skal arbeide med produksjoner som har noe med oss å gjøre, produksjoner som er med å uttrykke regionens og landsdelens egenart og attraktivitet (ekthet).
- Vi skal være en klar stemme på vegne av regionen og landsdelen innenfor selskapets fagområder (synlighet).
- Vi skal søke samarbeid med andre aktører og inngå forpliktende samarbeidsavtaler (deltakelse).

Våre arbeids- og utviklingsplattformer:



En ambisjon:

Selskapet skal bli en av dannelsesarenaene i vår region. Våre produksjoner skal inspirere mennesker til å:

- Søke kunnskap
- Ta utdanning
- Tenke muligheter

En forretningside:

Vi skal bli en nasjonal- og internasjonal anerkjent natur- og kulturdestinasjon som forener vern med natur- og kulturbasert næringsutvikling og friluftsliv.

Selskapets styre består av 8 medlemmer med 3 varamedlemmer. Styret har i sum omfattende kompetanse og tilfører selskapet også store eksterne nettverk.

KULTUR I ØRLAND FØR OG NÅ

I det følgende tar vi for oss de enkelte områdene selskapet arbeider med. For hvert område ser vi på sentrale parametre før og etter selskapsdannelsen.

DAGEN I DAG

Bibliotek

I over 170 år har det vært drevet folkebibliotek i Ørland. Ulike tider, ulike lokaler, ulike profiler. Likevel alltid med den samme grunnidéen: Det er mer å vite, mer å lese, mer å oppdage.

Da biblioteket i 2009 flyttet inn i Ørland Kultursenter fikk man en ny virkelighet. Fra å være en egenstyrt aktivitet i mørke kjellerlokaler ble biblioteket hentet frem i lyset. Nye trivelige lokaler og nye trivelige samarbeidskollegaer. Bibliotekets plassering i Kultursenteret gjør at man har blitt det informasjonspunktet som et bibliotek skal være. Utlånet til voksne har gått gradvis nedover. Dette er gjelder over hele landet.

Utlån

	Total utlån	Hvorav barn/ung.	I %	Hvorav voksne	I%	Hvorav nye medier	I %
2006	31.588	11.046	35%	12.679	40%	7.863	25%
2007	26.098	10.456	40%	11.665	45%	3.977	15%
2008	28.458	11.449	40%	10.512	37%	6.497	23%
2009	26.921	9.502	35%	10.852	41%	6.567	24%
2010	25.900	9.200	35%	10.852	39%	6.617	26%
2011	25.140	9.211	37%	9.485	38%	6.444	25%
2012	24.395	8.539	35%	10.002	41%	5.855	24%

Hva har Ørland Kultursenter tilført biblioteket

Ørland Kultursenter har gjort biblioteket i Ørland til et nytt møtested for befolkningen. Utlånet av bøker har gått ned, men besøket på biblioteket har økt betraktelig. Mange flere benytter nå biblioteket til studieplass, til lesing av aviser og tidsskrifter, for å møtes sosialt eller som "hjemmekontor" når de er her på ferie. Barna besøker også biblioteket mer enn før. Samlokaliseringen med kulturskole og kino gjør at barna bruker biblioteket også når de er på kultursenteret i andre ærend. Også for ventende foreldre til barn i kulturskolen har biblioteket blitt et kjærkomment tilbud.

Hva har biblioteket tilført Ørland Kultursenter

For Ørland Kultursenter har det stor betydning at biblioteket er plassert så sentralt i huset som det er. Biblioteket er det første man møter når man kommer inn hovedinngangen. Her blir man alltid møtt av trivelige medarbeidere.

Ressurser

Ansatte i biblioteket har fått en ny hverdag i kultursenteret. Den er mye mer allsidig, og biblioteket får en større sosial kontaktflate. De ansatte i biblioteket har også fått nye oppgaver i tillegg til rene bibliotekstjenester. Samhandlingen med alle andre som jobber i kultursenteret har stor betydning for biblioteket. Alle som jobber i skranken og kiosken kan låne ut og ta inn bøker.

Hvis man sammenligner Ørland folkebibliotek med andre tilsvarende bibliotek så er man i norgestoppen når det gjelder besøk. Dette henger definitivt sammen med plasseringen i kultursenteret, men vi bruker mindre ressurser på bibliotek enn alle i vår kostragruppe. Dette viser viktigheten av bruk av felles ressurser i kultursenteret.

Nettoutgifter 2006 - 2012

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
620.000	768.000	796.000	1.004.000	762.000	867.000	872.000

Kulturskole

Ørland Musikk-skole ble etablert i 1971 som en av de første i landet. Frem til 1998 var tilbudet rettet bare mot musikk. I 1999 ble tilbudene utvidet med dans, visuelle kunstfag og teater og Ørland kulturskole ble etablert. Fra 1999 ble skolen sentralisert og undervisningen ble samlet i Yrjarshall. Ørland kulturskole har hatt gode "levevilkår" og utviklet seg til å bli en mønsterskole for kulturskoletilbud i Norge.

Elevtall

Ørland kulturskole har hatt god elevsøkning i alle år. Høsten 2009, etter at vi hadde fått nye lokaler, økte elevtallet med nesten 50 elever. Vi fikk også da mulighet for å ta inn alle elevene og redusere ventelistene til 0.

Elevtall	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antall elever i undervisning	270	284	272	321	323	313	319
Antall elever på venteliste	37	15	10	0	0	0	4

Hva har Ørland Kultursenter tilført kulturskolen

Kulturskolens undervisningsrom i kultursenteret er uten tvil blant de beste kulturskolelokalene i landet. I tillegg har elevene tilgang til stor scene med topp lyd og lys til sine forestillinger. Noe som løfter elevenes prestasjoner til store høyder. Samhandlingen med galleriene i kultursenteret har gjort interessen og søkningen til visuelle kunstfag større. Det er meget inspirerende og lærende for elevene å besøke utstillingene i Galleri Hans og Hannah Ryggen senteret.

Hva har kulturskolen tilført Ørland Kultursenter

Da kulturskolen flyttet inn i kultursenteret i 2009 sa man at kulturskolen skulle være "limet" i huset. Kulturskolen skulle skape liv og røre og generere mye aktivitet i huset. Denne målsettingen har vi

nådd til fulle. Kulturskolen har, med sin sentrale plassering og sine aktiviteter, nådd alle aldersgrupper og samfunnslag blant innbyggerne i regionen. Uten kulturskolen ville huset vært tomt store deler av uken. Nå har vi aktivitet fra tidlig morgen til sene kveld.

Ressurser

Ørland kulturskole har hatt en stabil arbeidsstokk helt siden starten på 2000-tallet. I motsetning til mange andre kulturskoler har vi lite utskiftninger og god tilgang på lærerkrefter. De fleste av stillingene er besatt med lærere med god kompetanse og utdanning.

Lærerne i kulturskolen utgjør det største arbeidskollegiet i kultursenteret. Lærerne blir ofte brukt i arrangement og prosjekter i kultursenterets regi. I tillegg blir lærerne brukt innenfor andre fagområder som galleri, bibliotek og scene. Synergieffekten av det å jobbe så tett sammen med alle andre ansatte i huset har stor betydning både for det sosiale miljøet og for effektiviteten i driften.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antall årsverk	7,83	7,10	7,22	6,76	6,85	6,5	5,6
Antall ansatte	13	11	13	13	14	12	11

Antall ansatte gjelder ansatte i Ørland Kultursenter. Kulturskolen kjøper i tillegg lærertimer fra Bjugn kulturskole.

Ørland kulturskole, sammen med de fleste andre kommuner i Fosen, har nådd statens mål om at minimum 30% av alle elever i grunnskole skal være elever. Ressursbruken ligger under de andre kommunene på Fosen og i vår kostragruppe, men litt over landsgjennomsnittet. Dette sier oss at kulturskolen utnytter ressursene godt og at samhandlingen med resten av kultursenteret er viktig.

Nettoutgifter 2006 - 2012

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1.811.075	1.835.278	1.895.000	1.874.000	1.531.000	1.790.000	2.063.000

Kino

Ørland kino har en lang historie. Ørland kommunale kino ble etablert i 1948, før den tid var det privat drift av kino. Kinoen var plassert i Yrjarshall frem til den ble flyttet til Ørland Kultursenter. Besøksstall fra 40- og 50-tallet viser at kinoen var meget godt besøkt. Som eksempel kan nevnes at i 1958 var det til sammen 47.243 personer som var på kino og kinoen hadde over 100.000 i billettinntekter.

Ørland kino er regionens største kino, og på Fosenhalvøya er vi den eneste kinoen. På kysten av Sør-Trøndelag finner vi kinoen på Hitra og Frøya, som har et langt mindre besøk enn Ørland, og ser vi på fylket, er Trondheim i særklasse størst, mens Oppdal ligger betydelig høyere enn Ørlands besøk (01.01 - 22.08. 2012: 18.234; 01.01. - 22.08. 2013: 17.963 - jfr. tallene i tabellen nedenfor). Kinoene i Orkdal, i Melhus, i Midtre Gauldal og på Røros, er betydelig mindre. Tar vi med Nord-Trøndelag, kinoene i Verdal, Steinkjer, Namsos og Stjørdal betydelig større, mens Levanger er noe mindre.

Ørland Kultursenter har en samarbeidsavtale med Ørland hovedflystasjon ang kinobilletter for vernepliktige. Soldatene får billettene til redusert pris, og Kultursenteret får refundert differansen fra ØHF.

Besøkstall og forestillinger

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Besøk	8.230	9.255	11.051	17.189	11.540	16.191	17.784
Antall filmer	95	96	87	106	107	126	101
Antall forestillinger	244	259	261	436	422	581	616

Hva har Ørland Kultursenter tilført kinoen

Da kinoen flyttet inn i Kultursenteret økte antall besøkende betraktelig. Publikum ble nå tilbudt flere filmer, bedre lyd og bilde samt bedre fasiliteter. Ikke minst har kinokiosken en stor betydning for besøkende på kinoen.

I 2011 ble kinoen digitalisert og man fikk 3D. Dette gjorde blant annet hverdagen til kinomaskinistene mye enklere og tilbudet til publikum større. Man fikk også da mulighet til å vise film i to saler uten at kostnadene økte merkbart.

I og med at man fikk en egen kinosal i kultursenteret så unngår man den gamle diskusjonen om bruk av salen som man hadde i Yrjarshall. Kino har nå førsterett på salen. Dette åpner også for mulighetene til å vise film på alle døgnets tider. Ved flere anledninger har premierer blitt vist kl.00.00. Antall forestillinger har økt med over det dobbelte etter at kinoen flyttet inn i Ørland Kultursenter.

Hva har kinoen tilført Ørland Kultursenter

Kinoen har tilført kultursentret aktivitet og liv på ettermiddags- og kveldstid. Den har ført til at grupper av befolkningen som ellers, i liten grad, har hatt et forhold til huset, har fått kontakt med øvrige aktiviteter, slike som biblioteket, galleriene og arrangementene.

Ressurser

Ansatte ved kinoen har nå en langt enklere hverdag enn tidligere. Spesielt etter at kinoen ble digitalisert. Kinoen drives nå av en fast ansatt kinomaskinist, en delstilling som programmerer og tre maskinister på tilkalling.

Etter at kinoen flyttet til Kultursenteret har vi rendyrket konseptet, og vi ser at vi klarer å drive kino med overskudd. Dette er selvfølgelig avhenging av tilgangen på populære filmer. Sammenlignet med kinoer i andre kulturhus så bruker Ørland kino litt mindre ressurser. Som det fremgår av tabellen hadde kommunen et underskudd på kinoen i 2006 - 2008. Dette undeskuddet har vi nå greid å snudd til et overskudd.

Nettoutgifter 2006 - 2012

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
390.000	275.000	227.000	13.000	350.000	-19.000	-93.000

Kiosk og kafe

Om det skulle være kiosk og kafe i Ørland Kultursenter var et omdiskutert tema helt fra starten av byggeprosessen. Det kom forslag alt fra å sette inn automater til å la private drive konseptet. Vi ser nå at betydningen av å ha dette tilbudet i den form som er etablert er svært viktig.

Hva har Ørland Kultursenter tilført kiosk og kafe

Kinokiosken ble tidligere 2009 drevet av frivillige lag og organisasjoner. Man opplevde da et meget varierende tilbud. I kultursenteret har kiosken, sammen med kaffedriften, en sentral rolle for å skape trivsel i vrimlearealet.

Hva har kiosk og kafe tilført Ørland Kultursenter

Kiosk- og kaffedrift i Kultursenteret er et stort pre for huset. Dette tilbudet gjør at våre besøkende opplever Kultursenteret som en trivelig plass å være. Det at vi har kiosk og kaffe gjør at publikum kommer tidligere til arrangement. Mange besøker oss også bare for sosialt samvær. Når folk oppholder seg lengre hos oss så gir det oss også anledning til å promotere alle andre tilbud vi har.

Ressurser

Kiosk og kaffedrift i kulturhus er et konsept som kan by på store utfordringer. De fleste kulturhus i landet har dette tilbudet. Tilbudet varierer fra en selvbetjent automat til kaffe- og cateringbedrifter. Noen kulturhus driver virksomheten selv, mens andre har private til å drive konseptet. Ørland Kultursenter har en meget økonomisk måte å drive kiosk og kaffe på sammenlignet med andre kulturhus. Dette på grunn av at kiosken og kaffeene i vår faste åpningstid driftes av vårt skrankepersonell.

Kiosk og kafe har hatt en del utfordringer i forhold til økonomi og organisering. Fra 2012 ble området skilt ut som eget ansvarsområde, og vi ser nå at vi klarer å drive med overskudd. Lønnskostnader i kiosk og kafe dekker 30% faststilling samt kostnader til innleie av ekstrapersonell.

Arrangement

Ørland har hatt en aktivt og variert kulturliv i over 150 år. Musikklaget Kornetten og Ørland Sangforening ble etablert på 1800-tallet, og flere kor, korps, teaterlag og kunstforening kom til etter hvert. Disse har i gjennom tidene produsert utallige opplevelser for folk i regionen

Yrjarshall har helt siden krigens dager blitt benyttet til formidling av mye Ørlandskultur. Her var det scene med orkestergrav og også dreiescene de siste årene. Lag og organisasjoner benyttet Yrjarshall til sine konserter, forestillinger og utstillinger. Fra 1999 samlet Kulturskolen det meste av sin aktivitet der.

Oversikt arrangement Store sal

STORE SAL	2009	2010	2011	2012
Egne arrangement	25	27	27	43
Utleiearrangement	29	59	38	25

Besøkstall arrangement (solgte billetter)

	2009	2010	2011	2012
Egne arrangement	2.750	2.531	3.988	7.169
Utleiearrangement	6.325	8.635	8.536	3.731

Hva har Ørland Kultursenter tilført arrangementene

For kulturarrangement kan man regne en ny tidsregning før og etter Kultursenteret. Epoken etter åpningen av Kultursenteret har populært blitt kalt "Da verden kom til Ørland". Vi har opplev en enorm oppblomstring av lokalproduserte forestillinger. Disse blir nå tilbudt meget gode lokaler, topp teknikk og profesjonelle teknikere. Dette har gjort nivået på lokale forestillinger skyhøyt i forhold til tidligere. I tillegg gir Kultursenter oss muligheten til å få besøk av artister og produksjoner av nasjonal og internasjonal klasse.

Hva har arrangementene tilført Ørland Kultursenter

Arrangementene i kultursenteret gir vårt publikum en rekke flotte opplevelser. En publikummer sa så treffende: "No træng vi itj reis te by`n, verden har komme te Ørland". Dette er med på å bygge lokal identitet, livskvalitet og bolyst for folk i kommunen og regionen. Responsen fra de tilreisende artistene er svært positiv. I vår gjestebok kan vi lese: " Tusen takk for en kjempeopplevelse", "Takk for et knirkefritt arrangement", "Fantastisk, fantastisk å spille her", "Er dere klar over at dere har verdens beste lydmann?"

Samarbeidet mellom kulturskolens lærere/elever og arrangement er en av grunnen til at våre egne arrangement har gode besøkstall. Kulturskolen har mange egenproduserte forestillinger i tillegg til at lærerne blir brukt som aktører i konserter og forestillinger. Vinterfestuka under MGP er et godt eksempel på det. Aktiviteten her gjorde MGP-arrangementet til noe mer enn en konsert. Kultursenteret var også sentral i den regionale profileringen av arrangementet gjennom MGP-lokal.

Arrangementene har også gitt våre ansatte og andre kulturarbeidere en arena for kompetanseheving innen musisering, regi, scenografi, markedsføring og arrangementsledelse.

Ressurser

Kultursenteret har en stilling som er knyttet til programmering og gjennomføring av arrangement.

Det er svært få kulturhus i Norge som driver arrangement med positive tall. De fleste husene satser på utleiearrangement. Dette gir bedre utkomme enn egne arrangement hvor kulturhuset "kjøper" artister. Når det gjelder antall arrangement i Store sal så ligger vi høyere enn Røros og Støren og på samme nivå som Oppdal og Bjugn.

Nettoutgifter 2009 - 2012

	2009	2010	2011	2012
Egne arrangement	582.000	493.000	467.000	480.000
Utleiearrangement	-109.000		4.000	-219.000
Lyd og lys	293.000	204.000	141.000	88.000

Galleri

Ørland kommune har ikke tidligere drevet gallerivirksomhet. Dette var derfor et "hett" tema i prosjekteringsfasen av Ørland Kultursenter. Vi ser nå at vår galleriavdeling med Hannah Ryggen senteret og Galleri Hans er et av våre store trekkplaster. Dette tilbudet øker bredden i våre tilbud, og gjør at vi når et større publikum. Samtidig øker det attraktiviteten til kommunen og interessen for kunst.

Besøksstall Galleri Hans

	Antall utstillinger	Besøk	Skoleelever på omvisning
2009	11	4.130	830
2010	10	4.716	1.968
2011	11	4.695	2.230
2012	10	4.239	2.520

Besøksstall Hannah Ryggen-senteret

	Solgte enkeltbilletter	Billetter + film	Sum besøk
2009	698	228	926
2010	189	73	262
2011	292	94	386
2012	831	175	1.006

Hva har galleriene tilført Ørland Kultursenter

At galleriene ligger sentralt i Kultursenteret gjør at besøkende som har andre ærend i huset også kommer innom galleriene. Det er også store muligheter for utvikling av fagseminar, formidlingspakker, "artist in residence" og samarbeid med andre kunstinstitusjoner.

Etableringen av et fast visningssted for Hannah Ryggen sine tepper på Ørland har blitt en suksess. Hannah Ryggen-senteret har gjort kunnskapen om den store kunstneren fra Ørland mer kjent i regionen og landsdelen. Mange skoleklasser i regionen har et besøk på Hannah Ryggen-senter som en fast del av sin årsplan.

Hannah Ryggen bienalen ble arrangert for første gang i 2013. Biennalen høstet stor oppmerksomhet i fagmiljøet og fikk god omtale i flere aviser og fagmagasin, blant annet Adressa, Billedkunst, Artscene Trondheim, Kunsthåndverk og Kunst Pluss. Tanken er at det skal arrangeres en ny biennale i 2015.

Hva har Ørland Kultursenter tilført galleriene

Galleri Hans har blitt et galleri med et meget godt renome, og er nå på høyde med de store galleriene i fylket. Dette vises blant annet gjennom det at vi fikk tilbud om den store Kongeutstillingen i 2012. Verdenskjente kunstnere har hatt utstilling i Galleri Hans, og vi opplever at kunstnere på høyt nivå står i kø for å få ha utstilling her. Galleriet samarbeider med en rekke kunstinstitusjoner som Nasjonalgalleriet, Trøndelag senter for samtidskunst, Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum og lokale kunstforeninger. Sammenlignet med andre tilsvarende galleri i landet så har Galleri Hans meget gode besøksstall.

Galleri Hans blir flittig brukt av skolene på Ørland. Alle klasser på ungdomsskolen besøker galleriet 4-5 ganger hvert år og får omvisning på de ulike utstillingene. Barneskolene besøker galleriet ca 3-4 ganger pr.år. I løpet av et år er det ca 2000 skoleelever på besøk. Lærerne uttrykker at galleriet er en stor ressurs i forhold til formidling innen kunst og håndverk, og har lagt inn besøk i fagplanene. Å ha galleriet i umiddelbar nærhet gir elevene en unik mulighet til å oppleve variert kunst. På større utstillinger kommer det også skoleelever fra resten av Fosen, samt fra Trondheim. Dette sier oss at vi gjennom galleriene når vårt mål om å være en inspirator og dannelsesarena for kunst og kultur i regionen.

Ressurser

Som leder for vår galleridrift har vi en gallerist i 50% stilling. I tillegg engasjerer vi gallerivakter for enkelte utstillinger. Det er montert alarm, kamera og "pling" i Galleri Hans. Dette gjør at galleriet kan være ubetjent ved enkelte utstillinger.

Galleriene har, sammenlignet med andre lignende institusjoner i landet, svært gode besøkstall. Ressursene som brukes på galleriene er langt under det som brukes på tilsvarende galleri. Galleri Hans har også et godt salg av kunst i forhold til sammenlignbare galleri. De fleste kulturhus har visning av kunst i sine bygninger, men svært få har valgt å satse så bevist på dette som Ørland Kultursenter har gjort.

Nettoutgifter 2009 - 2012

2009	2010	2011	2012
240.000	83.000	192.000	343.000

Kurs og konferanser

Ørland kommune har ikke vært en aktør innen kurs- og konferansemarkedet før etableringen av Ørland Kultursenter.

Utleie til kommunale møter og arrangement står for ca.70% av leie av rom. Kommunen har gratis husleie i Kultursenteret. Vår største betalende leietaker er Ørland kysthotell.

Oversikt utleie av møterom

MØTEROM	2009	2010	2011	2012
Antall utleierom	21	21	24	22
Antall utleieforhold	734	821	752	1027

Totalt besøk i Kultursenteret

2009	2010	2011	2012
85.000	102.000	110.000	108.000

Et totalbesøk på over 100 000 pr år viser at kultursenteret har blitt den møteplassen man håpet på.

Servering

Kultursenteret tilbyr kaffe og kake til de som leier møterom hos oss. Denne aktiviteten har blitt redusert siden åpningen i 2009. I 2013 overtok kommunen all servering til kommunale møter. Kultursenteret og Kysthotellet har en samarbeidsavtale angående servering. Kultursenteret får prosenter av serveringsinntektene når vi genererer serveringen.

Hva har kurs og konferanser tilført Ørland Kultursenter

Da kultursenteret meldte seg på som aktør i kurs og konferansemarkedet var det få av våre ansatte som hadde jobbet med dette før. Vi har derfor gjennom dette tilbudet opparbeidet oss en kompetanse som vi ikke hadde før. Utleie av møterom tilfører også kultursenteret besøkende fra andre kommuner. Besøk som ellers ikke ville ha kommet, men som med stor sansynlighet vil komme tilbake.

Hva har Ørland Kultursenter tilført kurs og konferanser

Ørland kultursenter, sammen med hotellene i Ørland er regionens beste arena for å arrangere kurs og konferanser. Vi legger til rette for alle typer konferanser, folkemøter, markeringer, bransjetreff, humanistiske begravelser, konfirmasjoner mm., og kan tilby topp teknisk utstyr og fleksibel og god faglig bemanning. Det er lett tilgang til kultursenteret med båt, fly og ferge.

Ressurser

Jobben med å tilrettelegge møterom ligger inn under arbeidsoppgavene til vårt skrankepersonell. En 70% stilling er avsatt til arbeid i skranke, servering og arbeid med kurs og konferanser.

Ørland Kultursenter har til sammen 21 rom som kan brukes til møter, kurs og konferanser. Svært få kulturhus som vi kan sammenligne oss med driver utleie av rom i samme omfang som oss.

Kultursenteret opplevde fra starten av en storm av henvendelser for leie av møterom og dertil servering. Fra åpningen å frem til nå så har møteromsutleien til eksterne blitt mer enn halvert.

HISTORIE

Ørland kommune hadde fram til 2013 det forvaltningsmessige ansvaret for kulturminner og kulturarv. Ansvaret har vært delt mellom kultur, landbruk og administrasjon.

Kultursenteret har arbeidet systematisk med kommunens historiske arv siden selskapets oppstart. Dette arbeidet foregår først og fremst gjennom Reformasjonsprosjektet Austrått 1537. Etter flyplassvedtaket har vi utvidet perspektivet særlig tematisk og arbeider i dag med et hovedprosjekt hvor ambisjonen er å bygge opp et helt nytt opplevelselsesområde i Ørland kommune. Arbeidstittelen er Herregårdslandskapsprosjektet og ambisjonen er å utvikle et unikt område hvor fokus er natur, historie og folkehelse.

Herregårdslandskapet og tenkningen rundt det er i startfasen. Vi arbeider for å få satt i gang et forprosjekt hvor vi ønsker å knytte til oss aktuelle fagmiljøer ved universitetet på Ås, begge høyskolene i Trøndelag (HiNT og HiST), NTNU og fagpersoner i Sør-Trøndelag fylkeskommune i en styringsgruppe. Finansieringen er pr i dag ikke på plass.

Reformasjonsprosjektet Austrått 1537

1.april 1537 flyktet erkebiskop Olav Engelbretsson ut Trondheimsfjorden. Flere år med tronstridigheter i Danmark-Norge kombinert med allmenneuropeiske religionsbrytninger, hadde dratt erkebiskopen inn i en maktkamp han til slutt hadde tapt. Erkebiskopens ferd fra Nidaros markerte derfor slutten for den katolske kirkes tid i Norge. Olav Engelbretsson var imidlertid ikke ferdig med sitt politiske spill. Som sin siste kjente gjerning på norsk jord gikk erkebiskopen og hans menn i land på Austrått på Ørlandet. Her plyndret de herregården til adelskvinnen Ingerd Ottesdatter, en kvinne som i årene fram mot reformasjonen hadde framstått som en av erkebiskopens fremste motstandere. Denne mektige kvinnen og hennes rolle i det politiske spillet i reformasjonsårene er utgangspunktet for prosjektet.

Prosjektets ambisjon:

I og med fru Ingers rolle under reformasjonen i Norge, skal Ørland bygges opp som et nasjonalt markeringssted for denne perioden i norsk kultur- og kirkehistorie.

Vi har illustrert denne ambisjonen ved å tegne et historisk triangel som forbinder Austrått, Stiklestad og Trondheim.



Reformasjonsprosjektet Austrått 1537

En viktig del av vår kirkelige historie får ikke så mye oppmerksomhet: Innføringen av reformasjonen i Norge. Påsken 1537 ble Norges historie som katolsk land avsluttet da erkebiskop Olav Engelbretsson flyktet fra landet. Fru Inger fra Austrått og hennes svigersønners sokn kom med de første klager til erkebiskopens om innføring av lutherske skikker. Det var rundt disse organiseringen av de første, store lutherske fremstøt startet.

Stiklestad, der Olav Haraldsson falt 29. juli 1030, regnes som landets offisielle kristningssted. Dette blir markert årlig med oppsetningen av Olav Gullvårgs "Spelet om Heilage Olav".

Trondheim er landets kirkelige sentrum historisk sett. Olavfestdagene markerer byens betydning som hovedsted for Nordens viktigste helgenkultus i høymiddelalderen; Olavskultusen med hjertet i Nidarosdomen og Erkebispegården.

Refomasjonsprosjektet består av følgende elementer:

1. En årlig refomasjonsuke med et refomasjonsseminar som det sentrale elementet. Refomasjonsseminaret skal bli det viktigste nasjonale forum for tverrfaglige diskusjoner rundt refomasjonen, dens samtid og vår lutherske arv.
2. En nyoppsetning av Henrik Ibsens skuespill "Fru Inger til Østraat" skal ha sin urframføring under åpningen av refomasjonsuken 2014, som en del av det nasjonale 200-årsjubileet for Norge. Gjennom dramaet synliggjør Ibsen fru Ingers rolle i Norges fall som et selvstendig kongerike i 1537.
3. Undersøkelser med sikte på å finne fru Ingers gravplate inne i Ørland kirke. Dette forutsetter godkjennelse fra riksantikvaren og er planlagt gjennomført i forbindelse med etablering av nytt varmeanlegg i kirken i 2012.
4. Videreutvikle regionens historiske identitet gjennom årlig å stimulere til, utvikle og synliggjøre lokale aktiviteter knyttet til refomasjonstiden.

Refomasjonsprosjektet har blitt positivt mottatt både nasjonalt og internasjonalt. Uttrykk for dette er:

- Kommunal- og regionaldepartementet bevilget i 2010 kr. 900.000,- i tilskudd. Begrunnelsen var at departementet mener dette prosjektet øker bolysten i kommunen og regionen.
- Biskop Tor Singsås har skrevet brev til Kirkerådet om vårt prosjekt. Han skriver blant annet: "Refomasjonsprosjektet vil med forankring i den lokale historie belyse hvordan lutherdommen fra refomasjonen i Norge har preget og fortsatt former vårt samfunns- og kirkeliv."
- I 2011 besøkte vi Wittenberg og presenterte prosjektet både for forskermiljøet og for Wittenberg kommune. Dette besøket medførte at vi ble invitert til å være med i et europeisk refomasjonsnettverk. Besøket medførte også at professor dr Martin Trey fra nevnte forskermiljø deltok på refomasjonsseminaret i 2013, hvor også preses Helga Byfluglien deltok.

Prosjektet har etter vår oppfatning et meget stort potensiale og vil med et godt strategisk arbeid framover appellere til et veldig bredt publikum. Pr i dag lider prosjektet av manglende finansiering, særlig fra regionale aktører.

Herregårdslandskapsprosjektet

Vi har i flere år samarbeidet med universitetet på Ås og Norsk institutt for kulturminneforskning. Fokuset i dette samarbeidet har vært kartlegging av Austråttlandskapet fra storhetstiden. Vi har tatt i mot og huset studenter som har laget studentoppgaver. En student tar også sin mastergrad med utgangspunkt i Austråttlandskapet.

Gjennom dette samarbeidet forsøker vi å starte et arbeid hvor vi med små midler kan begynne å avdekke landskapshistorien på herregården. En langsiktig ambisjon er å utvikle et herregårdsmuseum hvor hverdagslivet til både høy og lav blir formidlet.

Opplevelsesvei Brekstad – Austrått

Veien skal binde sammen det historiske Austrått med det moderne urbane Brekstad. Det skal bygges opp en rekke scener langs ruten som skal formidle områdets unike natur- og kulturverdier. Denne veien tror vi vil bli en publikumsmagnet. Veien vil også bli koblet sammen med veier som fører til for eksempel Rusasetområdet.

Museer

Fra 2013 har Ørland Kultursenter overtatt ansvaret for kulturminner og kulturarv. Med dette følger også ansvar for driften av museet Austrått Fort. Av dette følger at det må samarbeides med Forsvarsbygg (tidl. Nasjonale Festningsverk) og med foreningen Fosen krigshistoriske samlinger. Austrått Fort er en blant de norske festningene som staten bevarer og deltar sterkt i driften. Ørland kommune har inngått en avtale og påtar seg bl.a. å holde museet åpent for publikum.

Kulturvern

Innenfor Ørlands grenser finner vi en lang rekke fornminner og historiske kulturminner, mer enn i noen annen kommune i Sør-Trøndelag. Dette er dokumentert gjennom ulike registre, som f.eks. Sefrak, som er en forholdsvis nøyaktig beskrivelse av alle bygninger i Ørland, oppført før år 1900. Registreringen ble gjennomført på 1980-tallet. Registret er i dag i bruk av plan- og bygningskontoret på Ørland rådhus.

I Ørland ligger en stor mengde gravhauger. De fleste finnes rundt Austrått. Ørland kommune samarbeider med fylkeskommunens kulturvernmyndigheter om bevaring og formidling av disse gravhaugene. KULMIN er et slikt samarbeidsprosjekt for å synliggjøre noen av de store gravhaugene / gravrøysene, også i reiselivssammenheng.

Finansiering

Eksterne midler sammen med overføringer fra Ørland kommune (utviklingsmidler) er det finansielle grunnlaget for historieprosjektene.

Tilskuddspartnere	Prosjekter	2010	2011	2012
Ørland Sparebank	Reformasjonsseminaret	50.000	50.000	
Ørland Sparebank	Skuespillet Fru Inger til Østrått		150.000	
Norsk Film og kino	Kirkefilmfestivalen	30.000	30.000	
Kommunal- og regionaldepartementet	Reformasjonsprosjektet	900.000		
Ørland Sparebank	Skoleprosjektet		25.000	50.000
Ørland menighet	Reformasjonsseminaret	20.000		
Sør-Trøndelag fylkeskommune	Skuespillet Fru Inger til Østrått	15.000		
Ørland kommune	Samarbeidet Ørland -Wittenberg		50.000	

Ørland Våtmarkssenter



RAMSAR område

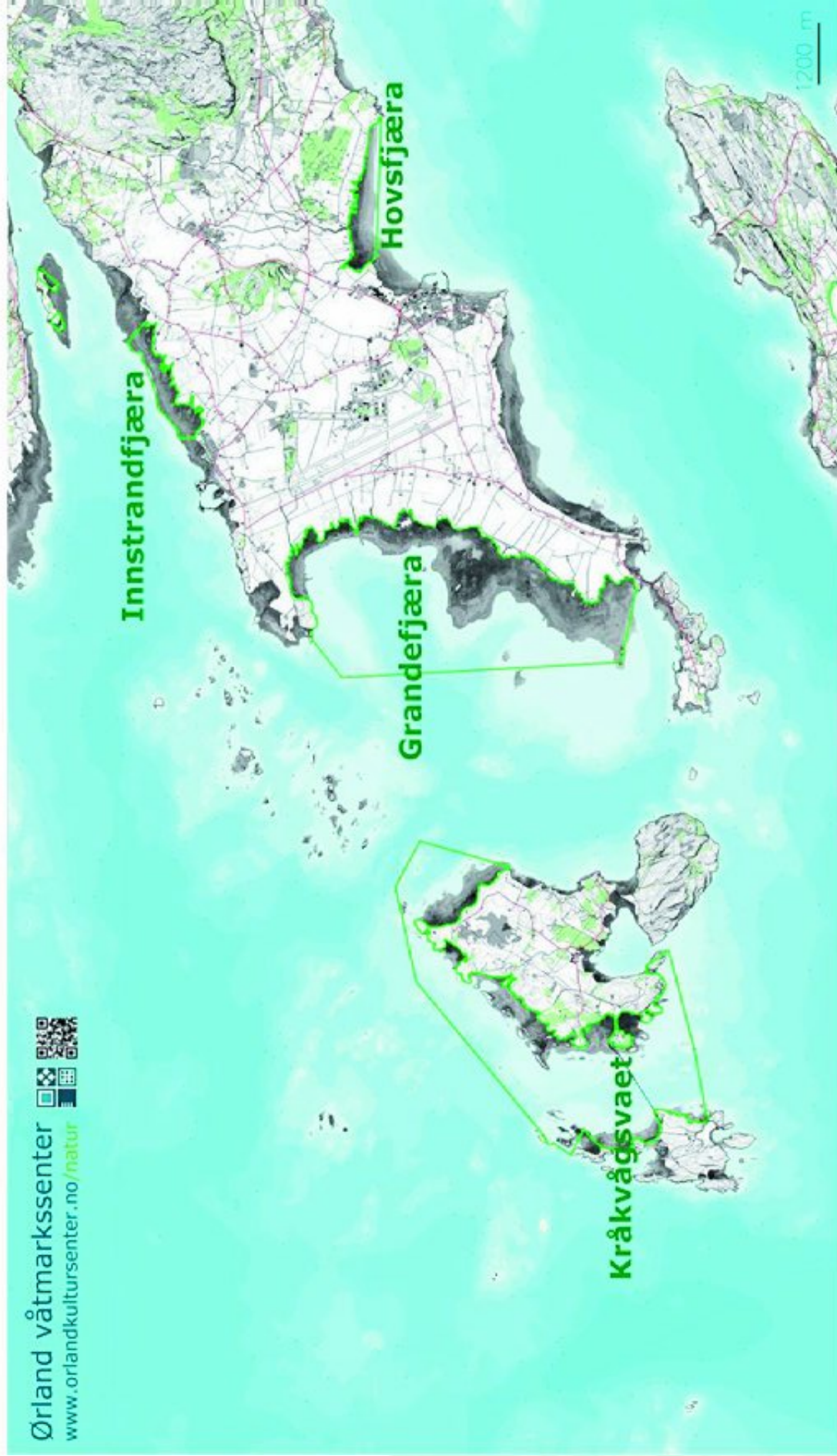


Fuglekikkerskjul



Våtmarkssenteret

Ørland våtmarkssenter
www.orlandkultursenter.no/natur



Ansvar for natur og kulturvern har vært delt mellom landbruk og kultur. I 1984 ble det opprettet stilling som naturvern- og friluftsekretær. Stillingen var finansiert i samarbeid med fylkesmannens miljøvernavdeling, og arbeidsoppgavene skulle vær både kommunale og statlige forvaltningsoppgaver.

Kommunens kulturavdeling hadde blant annet ansvaret for drift av friluftsområder, kjentmannsmerket og var rådgivende organ i byggesaker og reguleringsplaner.

Ørland, med sitt rike tidevannslandskap, utgjør et av de viktigste våtmarksområdene i Norge. Denne naturen, med sitt yrende fugleliv, er en attraksjon i verdensklasse. Ørland anses å være en hovedflyplass for trekkfugler.

Ørland Våtmarkssenter

Ørland Kultursenter arbeider kontinuerlig med å utvikle Ørland som en naturdestinasjon. Dette arbeidet ble startet av kommunen og videreført av kultursenteret når det ble etablert. Gjennom dette arbeidet har vi utviklet Ørland Våtmarkssenter, som ble åpnet av fylkesmannen den 9. september 2012.

Høsten 2013 ble vårt arbeid honorert ved at miljøverndepartementet autoriserte Ørland Våtmarkssenter som nasjonalt våtmarkssenter. Dermed har vi blitt et av 5 autoriserte våtmarkssentra i Norge og det eneste nord for Dovre. Autorisasjonen gjelder for en 5-årsperiode, hvor vi får et fast årlig tilskudd.

Vi har uttrykt følgende ambisjon som våtmarkssenteret er en del av:

- Vi skal bli en internasjonalt interessant og anerkjent natur- og kulturdestinasjon som forener vern med natur- og kulturbasert næringsutvikling og friluftsliv.
- Arbeidet vårt skal bidra til lokal stolthet og identitet.

Viktige prosjekter i våtmarkssenteret:

Rusasetvannet

Restaurering av Rusasetvannet er et viktig tiltak for å komplettere Ørland våtmarkssystem. Fuglene som oppholder seg i tidevannsområdene må ha tilgang på ferskvann for å gjøre seg rein. En reetablert Rusasetvann vil komplettere Ørland våtmarkssystem.

Rusasetvannet med arealene omkring vil også representere et unikt opplevelsesområde for folkehelse og rekreasjon og et viktig område for det biologiske mangfoldet.

Kommunen har tidligere bevilget betydelige midler til prosjektet. Resterende midler bør kunne hentes inn gjennom de ordninger som nå blir etablert fra statens side i forbindelse med flyplassvedtaket.

Fugleambasadørkurs

Ørland Våtmarkssenter har en ambisjon om at innbyggere i Fosen skal være ambassadører for naturopplevelser i naturområdene, og spesielt ramsarområdene. I samarbeid med Høyskolen i Nord-Trøndelag har våtmarkssenteret avholdt kurs i fuglekjennskap med mål om å utdanne lokale fugleambassadører. Vi tilbyr kurs på flere nivå for å gjøre kunnskap tilgjengelig for flest mulig. Grunnkurs i fuglekjennskap har bred appell, og gir deltakerne kunnskap om hvordan de kan kjenne fugler på utseende og lyd, fuglers økologi, og hvordan formidle kunnskapen videre til andre. I samarbeid med HiNT tilbyr vi også oppfølgingskurs i fuglekjennskap. Dette er et nettbasert kurs med samlinger, hvor deltakerne får mulighet til å ta en avsluttende eksamen som gir studiepoeng.

For de helt unge innbyggerne, inviterer vi som naturveileder, til pedagogisk tilrettelagte opplegg for barn. Oppleggene blir til gjennom et samarbeid med faginstitusjoner Naturfagsenteret og NTNU, og har som mål å gi kunnskap og inspirasjon til den oppvoksende generasjon.

Sykkelprosjektet

Ørland har en topografi som egner seg utmerket for sykkelturnisme, og det ønsker vi å legge til rette for, og gjøre kjent. Vi vil gi et tilbud der turister kan komme til Kultursenteret og leie sykkel (og eventuelt teleskop), og få den informasjonen de trenger for at de skal få en fin og innholdsrik opplevelse langs sykkelruten. Ørland Kultursenter og landbrukskontoret har utarbeidet et sykkelkart for Ørland. Det er også kjøpt inn sykler med barneseter og en sykkelvogn, teleskop og kikkerter. Kart og brosjyrer gir informasjon om hva man kan oppleve langs veien. Naturscene ved Ramsarområdene er noen av destinasjonene, men det blir også lagt vekt på andre severdigheter så tilbudet kan være attraktivt for flest mulig.

Ramsarsamarbeidet i Hitra, Frøya og Ørland

Gjennom et aktivt samarbeid er det utredet et forprosjekt som skisserer felles utfordringer og muligheter for felles løsninger knyttet til tilbud i våre Ramsarområder.

Naturscener

Ørland våtmarkssystem består av områdene i Gandefjæra, Hovsfjæra, Innstrandfjæra og Kråkvågsvaet. Sammen med Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Ørland kommune er det utarbeidet en rapport "Tilrettelegging for opplevelser i Ørland våtmarkssystem". I hvert av de fire verneområdene er det bygget, eller skal det bygges, naturscener med tilhørende infrastruktur.

Brekstadfjæra er et område med spesielle fuglelokaliteter som ikke er vernet. Dette området er meget viktig for fuglelivet og friluftslivet. Brekstadfjæra må bevares og tilrettelegges ved å anlegge en skjermet tursti i overgangen mellom fjæra og bebyggelse, slik at både fugler og folk kan dra nytte av den.

Finansiering

Eksterne midler sammen med overføringer fra Ørland kommune (utviklingsmidler) er det finansielle grunnlaget for natur-prosjektene.

Tilskuddspartnere	Prosjekter	2010	2011	2012
Fosen næringshage	Ramsar	4.387		
RDA-midler	Naturinformasjons-senteret	150.000		
Fylkesmannen	Naturscene Hovsfjæra		44.750	
Direktoratet for naturforvaltning	Naturinformasjons-senteret	100.000		
Direktoratet for naturforvaltning	Utstilling og informasjon	600.000		
Direktoratet for naturforvaltning	Nordic Baltic Conference	300.000		
Direktoratet for naturforvaltning	Kurs i fuglekjennskap		125.000	
Ørland kommune	Sykkelprosjektet		40.000	
Landsbrukskontoret	Sykelkart		35.000	
Ørland kommune, Investeringmidler	Natur		400.000	
Ørland kommune, Investeringmidler	Rusaset			1.500.000
Miljødirektoratet				3.950.000

RESSURSBRUK KULTUR I ØRLAND KOMMUNE FØR OG NÅ

Alle som jobbet innenfor kulturfeltet i Ørland kommune fikk nye arbeidsavtaler da Ørland Kultursenter ble etablert. Ørland kommune er fremdeles arbeidsgiver, men de ansatte fikk nytt arbeidssted. Det ble opprettet to nye stillinger, leder for admin/info og ansvarlig for kiosk/servering/møterom i forbindelse med etableringen av Ørland Kultursenter.

Oversikt personell 2009 - 2013

	Antall faste ansatte	Antall årsverk
2009	20	11,76
2010	22	12,66
2011	22	12,47
2012	21	13,10
2013	20	

Ørland kommune brukte i følge kostra over 15 mill. på kultur i 2012. Av dette overføres 6.550 mill. til Ørland Kultursenter. Det resterende nesten 9 mill. brukes til ungdommens hus, tekniskdrift kulturhus og idrettsanlegg, vaktmester- og renholdstjenester og tilskudd lag og organisasjoner. Sammenlignet med våre nabokommuner så bruker vi mindre enn Bjugn og mer enn Rissa og Åfjord.

I 2013 har kultursenteret overtatt driften av Austrått Fort. Fortet har gått med ca. 220.000 i underskudd hvert år i kommunens sin drift. Kultursenteret overtok også stillingen som kulturkonsulent fra Ørland kommune uten oppfinansiering.

Utgifter til Melodi Grand Prix ligger ikke inn i tabellen.

Netto driftsutgifter 2006 - 2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Budsjett 2013
Kultur*	5.053	5.179	4.986	1.080	1.047	1.323	1.319	570
Overføring ØKS, drift				4.900	4.870	5.100	5.950	5.875
Overføring ØKS, utv.midler					700	700	600	500
SUM	5.053	5.179	4.986	5.980	6.376	7.123	7.869	6.375

Tallene er i hele 1.000

* Tallene frem til 2009 gjelder: Bibliotek, kulturskole, kino, museer, tilskudd lag og foreninger, natur og friluftsliv, kulturadministrasjon. Ungdommens hus, jobbsentral/ sommeraktiviteter for barn er ikke tatt med i denne tabellen, aktivitetene er med i kostratabellen. Fra 2009 gjelder tallene: Museer, natur og friluftsliv og kulturadm., ungdommens hus.

Ved å se på den totale pengebruken til kulturformål i 2008 (Kultursenteret startet driften 01.01.2009) og 2013, viser det seg at nettoutgiftene for kommunen ligger på samme nivå prisutviklingen tatt i betraktning. Sammenlikningen forutsetter at selskapets regnskap for 2013 ikke går med underskudd.

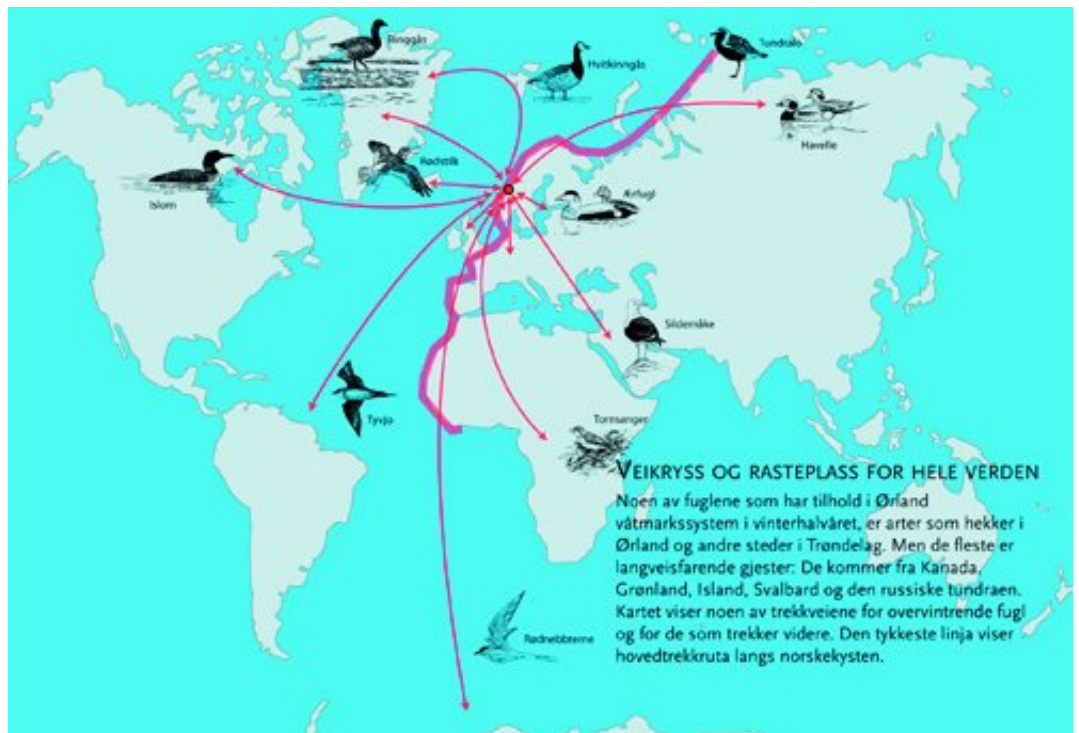
Ørland kommunes netto utgifter til kulturformål		
	2008	2013
Utgifter	10.004.000	13.621.000
Inntekter	4.443.000	7.246.000
Netto utgifter	5.561.000	6.375.000

Inntektsøkningen i perioden kan direkte adresseres til bruken av nye tilbud kultursenteret har utviklet i perioden. Disse inntektene har også skapt annen vekst i Ørlandssamfunnet.

I samme periode har kultursenteret framskaffet over **6,5 mill kr.** i eksterne prosjekt-tilskudd. Disse midlene er ikke tatt inn i ovenstående tabell. Gjennom sitt prosjektarbeid har ØKS bygd opp et solid nettverk med samarbeidspartnere både nasjonalt og internasjonalt.



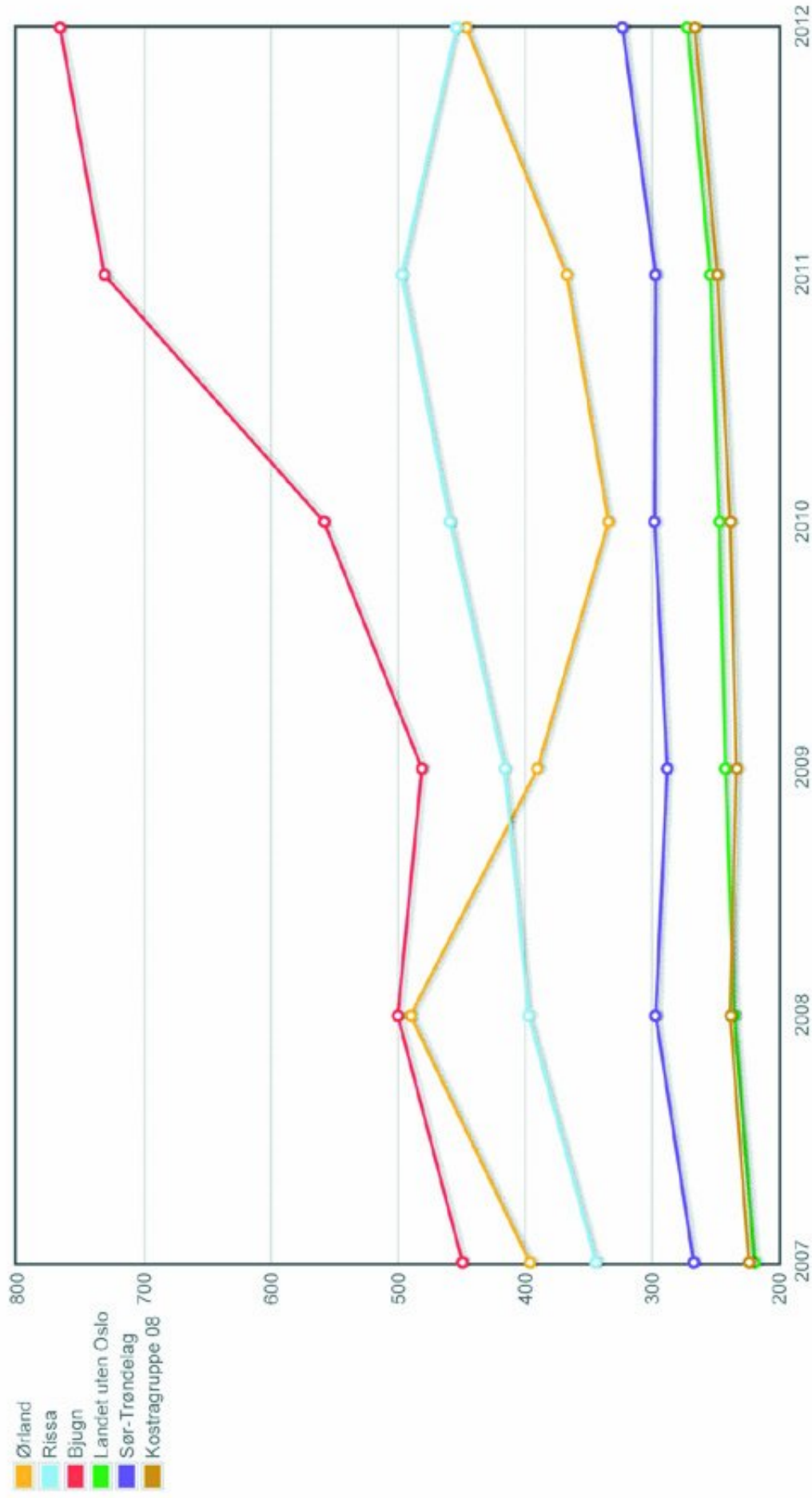
Natur



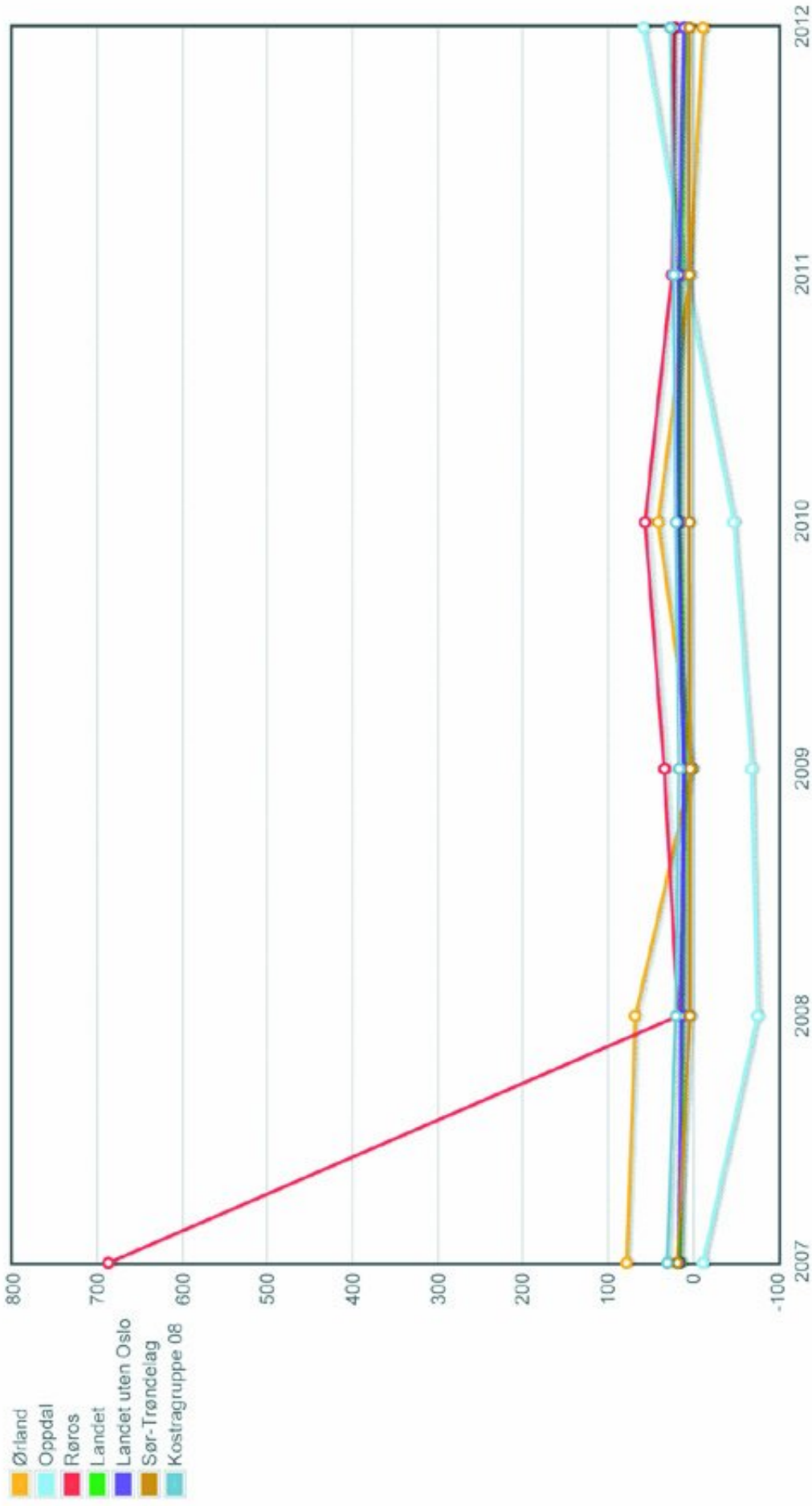


Kostratali kultur i Ørland 2007 - 2012

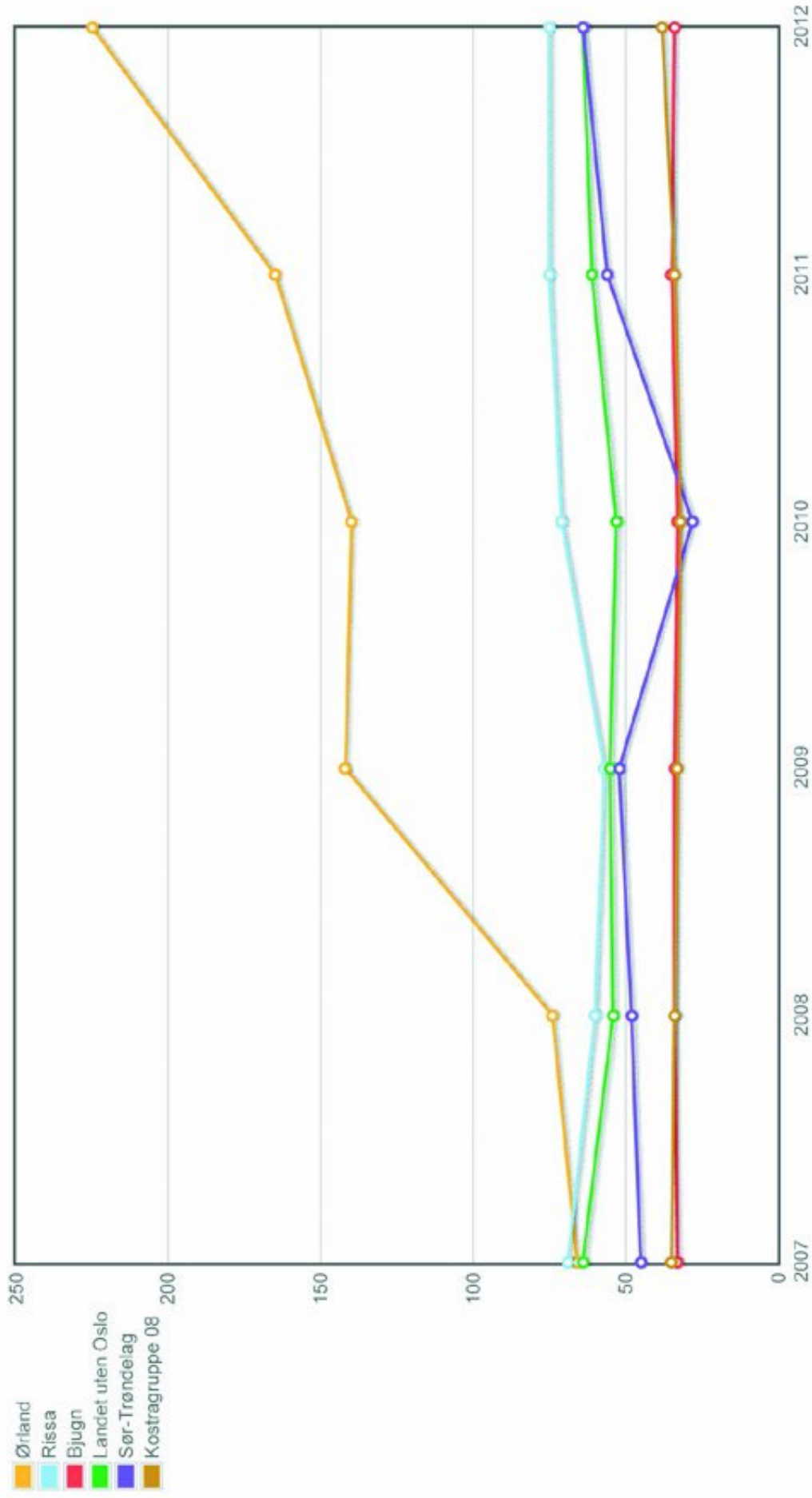
Tidsserie for Netto driftsutgifter til kommunale kultur- og musikkoler per innbygger, konsern



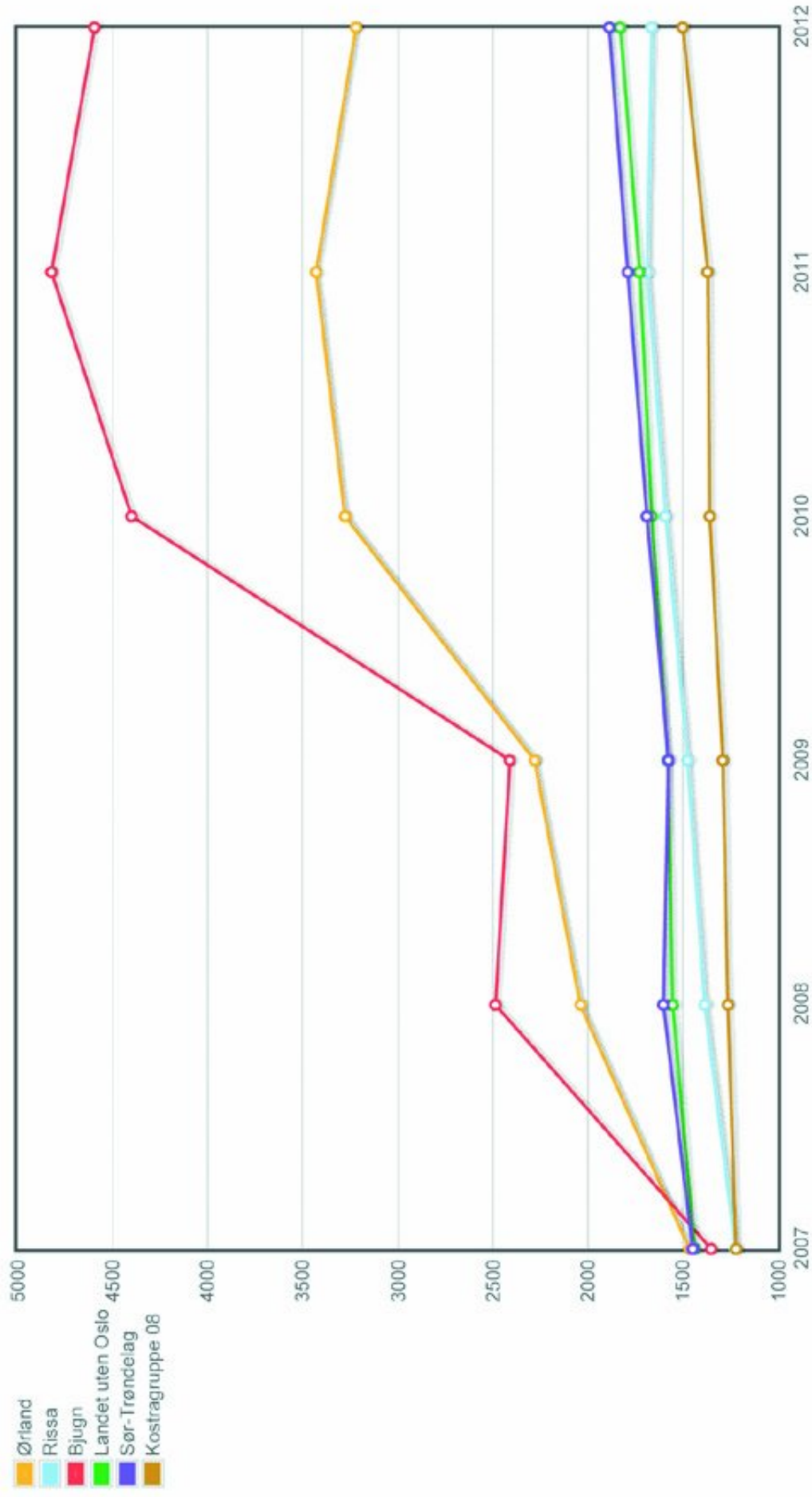
Tidsserie for Netto driftsutgifter til kino per innbygger, konsern



Tidsserie for Netto driftsutgifter til museer per innbygger, konsern

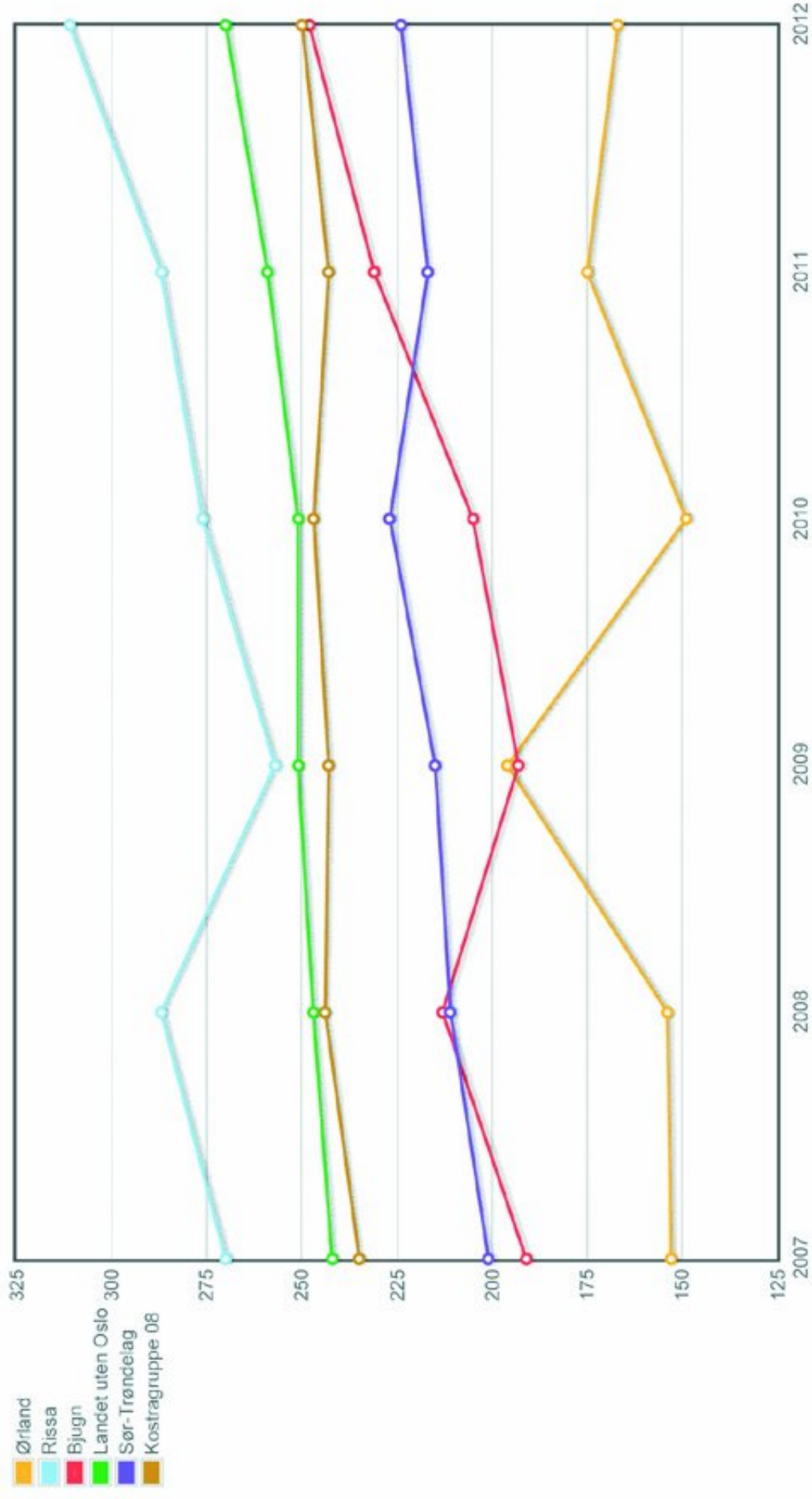


Tidsserie for Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner, konsern



Tallene gjelder utgifter til: Ungdommens hus, Jobbsentral, vaktmester, renhold, overføringer til Ørland Kultursenter, tilskudd lag/organisasjoner, idrettsbygg og anlegg.

Tidsserie for Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger, konsern



Historie



Dagen i dag

